

HELSINGIN KAUPUNGINORKESTERI

SUURET

sinfonikot

PE / FRE / FRI
06 / 10 / 2023

19.00

HELSINGIN MUSIIKKITALO
MUSIKHUSET I HELSINGFORS
HELSINKI MUSIC CENTRE

**ADAM
FISCHER**

**AURORA
MARTHENS**

HELSINGFORS STADSORKESTER HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

Sinfonia nro 4 B-duuri op. 60

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Syksyllä 1806 Ludwig van Beethoven (1770-1827) vieraili erään kreivi Franz von Oppersdorffin luona. Kreivillä oli orkesteri, joka oli hiljattain soittanut Beethovenin toisen sinfonian (D-duuri, op. 36). Kreivi oli ihastunut teokseen ja tilasi nyt Beethovenilta uuden sinfonian. Säveltäjällä oli jo työn alla c-molli-sinfonia, tuleva *Kohtalonsinfonia* (c-molli, op. 69), mutta hän siirsi sen syrjään kirjoittaakseen upouuden B-duuri-sinfonian (op. 60).

Tilauksen ehdon mukaan uuden teoksen kantaesitysoikeus kuului kreiville. Beethoven suhtautui yleensä hyvin leväperäisesti sopimuksiin ja niin nytkin. Kun B-duuri-sinfonia oli valmis hän järjesti sille maaliskuussa 1807 kantaesityksen Wienissä mesenaattinsa, prinssi Lichnowskyn kotona. Sen verran rehellinen Beethoven kyllä oli, että hän ilmoitti tästä – jälkeinpäin – kreivi von Oppersdorffille. Tämä suuttui melkoisesti. Tarinan mukaan hänen orkesterinsa ei koskaan esittänyt B-duuri-sinfoniaa.

Julkinen kantaesitys tapahtui Wienissä keväällä 1808. Kriitikot pitivät sinfoniaa idearikkaana ja persoonallisena. Myös romantikot, joukossa Schumann ja Mendelssohn, arvostivat teosta suuresti. Sittemmin se näyttäisi hieman jääneen sitä ympäröivien sinfonioiden varjoon. B-duuri-sinfonia ei ole rakenteeltaan yhtä vallankumouksellinen kuin *Eroica*, eikä luonteeltaan yhtä dramaattinen kuin *Kohtalonsinfonia*. Musiikki on usein sävyiltään humoristista tavalla, joka voi tuoda mieleen Beethovenin opettajan Joseph Haydnin. Hector Berlioz on osuvasti sanonut neljännessä sinfoniasta: ”Yleisilme on joko vireä, reipas tai iloinen, tai sitten taivaallisen suloinen.”

Ensimmäisen osan avaa laaja, hidas johdanto (*Adagio*). Yhtäkkisesti alkava *Allegro* pursuaa energiaa. Toinen osa (*Adagio*) on eräs Beethovenin kaikkein runollisimmista hitaista osista. Sitä seuraa räjähtelevä *Allegro vivace* joka otsikostaan huolimatta ei ole menuetti vaan scherzo. Finaalissa (*Allegro ma non troppo*) on nokkelaa huumoria ja odottamattomia yllätyksiä.

Sinfonia nro 4 G-duuri

GUSTAV MAHLER

Nykyään Gustav Mahlerin asema eräänä musiikinhistorian ehdottomasti merkittävimmistä säveltäjistä on itsestäänselvyys. Mahlerin elinaikana tilanne oli toinen. Hän oli arvostettu kapellimestari, mutta säveltäjänä hän herätti kiihkeitä kiistoja ja sai usein osakseen pilkkaa. Hän koki maailman kaoottisena tilana, ja säveltäjän tehtävänä oli tämän sekasorron ilmaiseminen mahdollisimman välittömällä tavalla. Siksi hänen teoksissaan soivat jyrkän vastakohtaiset ainekset: ylevää koraalia seuraa marssipoljento, banaalia kahvilamusiikkia melodinen adagio. Mahlerin estoton estetiikka sai vastakaikua vasta toisen maailmansodan jälkeen, ja se kiinnostaa edelleen yhä uusia säveltäjäsukupolvia, tutkijoita ja kuulijoita.

Vuonna 1892 Mahler sävelsi laulun *Das himmlische Leben* (Taivaallinen elämä). Kun hän ryhtyi säveltämään kolmatta sinfoniaansa, hänen aikeenaan oli tehdä laulusta sinfonian finaali. Työn kuluessa sinfonia alkoi kuitenkin saavuttaa yhä laajemmat mittasuhteet, ja kokonaisdramaturgia muuttui. Mahler päätti antaa laululle oman tilansa uudessa sinfoniassa. Se syntyi vuosina 1899-1901 ja sai kantaesityksensä marraskuussa 1901 Münchenissä säveltäjän johdolla. Vastaanotto oli tyrmäävä, ja sinfonia sai myös muualla negatiivisen vastaanoton. Myöhemmin se on saanut osakseen suurempaa ymmärrystä ja sitä pidetään nykyään Mahlerin ehkäpä klassisimpana ja tasapainoisimpana sinfoniaana. Orkesterikokoonpano on säveltäjän mittapuun mukaan pieni, pasuunat ja tuuba puuttuvat. Sinfonian kestokaan ei ylitä tuntia.

Vanhan kansansävelmän tekstiin perustuva *Das himmlische Leben* kertoo taivaasta lapsenomaisesta ja naiivista näkökulmasta: taivaassa saa syödä mielin määrin, tanssia ja laulaa. Mahler valmistaa kuulijaa taivasnäkyyn kolmella puhtaasti instrumentaalisella osalla. Musiikki on pääosin valoisaa, mutta varjojakaan ei ole unohdettu.

Ensimmäinen osa (*Bedächtig. Nicht eilen*) alkaa pettävän yksinkertaisesti, mutta sisältää useita hienostuneita sävellysteknisiä ratkaisuja. Osa valloittaa huumorillaan, johon sekoittuu myös paatosta. Kiireettömästi tanssahteleva toinen osa (*In gemächlicher Bewegung, ohne Hast*) saa oman sävynsä erikoisviritteisestä, pelimannin musisointiin viittaavasta soolo-viulusta. Muunnelma- muotoinen kolmas osa (*Ruhevoll. Poco adagio*) on paria yllättävää purkausta huolimatta tunnelmaltaan harras. Finaalissa (*Sehr behaglich*) sopraanosolisti astuu lavalle ja esittää laulun *Das himmlische Leben*. Kuulija voi nauttia Mahlerin melodisesta keksinnästä ja melko kamarimusiikillisesta orkestroinnista. Sinfonian päättää runollinen, hiljaisuuteen katoava kooda.

ADAM FISCHER

Unkarilaissyntyinen Adam Fischer (s. 1949) on jo neljännesvuosisadan ajan toiminut Tanskalaisen kamariorkesterin ylikapellimestarina. Hän on myös Düsseldorfin sinfonikkojen ylikapellimestari ja Budapestin Wagner-päivien taiteellinen johtaja. Helsingin kaupunginorkesterin kapellimestarina hän on aikaisemmin vierailut 1970- ja 1990-luvuilla. Fischerin Mahler- ja Beethoven -sinfonioiden omaperäisten tulkintojen on luonnehdittu elävöittäväksi teoksia.

Fischer opiskeli säveltämistä ja orkesterinjohtamista ensin kotikaupungissaan Budapestissa ja sittemmin Wienissä Hans Swarowskyn mestariluokalla. Fischer on johtanut orkestereita keskeisissä konsertti- ja oopperataloissa ja musiikkitapahtumissa ympäri maailmaa.

Fischer on laajalti palkittu levytyksistään. Perustamansa Haydn-orkesterin kanssa hän on levyttänyt nimikkosäveltäjän kaikki 104 sinfoniaa. Tanskalaisen kamariorkesterin kanssa hän on tehnyt kokonaislevytykset Mozartin, Beethovenin ja Brahmsin sinfoniaista. Düsseldorfin sinfonikkojen kanssa Fischer puolestaan levytti kaikki Gustav Mahlerin sinfoniset teokset.

Adam Fischerille myönnettiin vuonna 2022 ICMA Lifetime Achievement Award -palkinto elämäntyöstä klassisen musiikin saralla. Hän on Wienin valtionoopperan kunniajäsen ja tanskalaisen Dannebrogin ritarikunnan jäsen.

Kapellimestarinuransa ohella Adam Fischer on aktiivinen ja kansainvälisesti tunnustettu ihmisoikeuksien ja demokratian puolestapuhuja. Hän katsoo elävänsä rinnakkaismaailmoissa työskennellessään ensisijaisesti menneiltä vuosisadoilta periytyvien sävelteosten parissa. ”Taide ja musiikki tuovat esiin tuhansien vuosien takaisia tunteitamme.” ”Viime kädessä ne kiteytyvät toiveeksi vapaudesta”, Fischer on sanonut. ”Tässä mielessä taide, museaalinenkin, on aina poliittista”.

ADAM FISHER © NIKOLAJ LUND

AURORA MARTHENS

Sopraano Aurora Marthens (s. 1992) on suomalainen, Wienissä asuva oopperalaulaja. Kotimaan ja Wienin konserttilavojen lisäksi Marthens on esiintynyt muun muassa Berliinissä, New Yorkissa, Pietarissa, Madridissa, Tallinnassa ja Tartossa. Hänen roolejaan oopperanäyttämöillä ovat olleet muun muassa *Taikahuilun* Pamina, *Don Giovannin* Zerlina, *Figaron häiden* Susanna, *Hannun ja Kertun* Kastekeiju, *Suor Angelican* Sisar Genovieffa, *Carmenin* Micaëla ja *Valkyyrian* Ortlinde.

Aurora Marthens opiskeli laulua Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa vuosina 2013–2018. Hän on jatkokouluttautunut Berliinin taideyliopistossa ja Wienin valtioneopperan nuorten taiteilijoiden ohjelmassa ja osallistunut lisäksi useiden tunnettujen artistien mestariluokille. Marthens saavutti ensimmäisen palkintosijan Helsinki Lied -kilpailussa vuonna 2015 ja Timo Mustakallio -laulukilpailussa vuonna 2017. Timo Mustakallio -kilpailussa hän oli sekä tuomariston että yleisön suosikki. Seuraavana vuonna hän ylsi semifinaaliin kansainvälisessä Glyndebourne Opera Cup -kilpailussa. Vuonna 2022 Marthens oli yksi kansainvälisen Salice d'Oro -oopperakilpailun finalisteista.

Kaudella 2023–2024 Aurora Marthensia tullaan näkemään Mozartin *Don Giovannin* Donna Annan roolissa sekä Raskatovin *Animal Farm* -oopperan Mrs. Jonesina. *Animal Farm* esitetään Wienissä keväällä 2024, ja se on Wienin valtioneopperan, Alankomaiden kansallisoopperan, Sisilian Palermon Teatro Massimon ja Suomen kansallisoopperan yhteishanke.

Syksyllä 2023 Aurora Marthens esiintyy kuukauden verran Helsingissä Suomen kansallisoopperan *Don Giovannin* Donna Annana.

HELSINGIN KAUPUNGINORKESTERI

Kun Robert Kajanus perusti orkesterin Helsinkiin kesällä vuonna 1882, hänen kunnianhimoinen suunnitelmansa oli kerätä kaupungin parhaat muusikot ja ulkomailta palkatut soittajat yhteen ja tarjota helsinkiläisille elämyksiä suurten säveltäjien mestariteoksista viikoittaisilla konserteilla 36 soittajan voimin.

Periaate huippumuusikoiden säännöllisestä orkesteritoiminnasta on pysynyt elinvoimaisena näihin päiviin saakka. 140 toimintavuotensa aikana Helsingin kaupunginorkesteri on kantaesittänyt valtaosan Jean Sibeliuksen sinfonisesta tuotannosta säveltäjän itsensä johdolla, ja jatkaa oman aikansa musiikin esittämistä tilaamalla teoksia sekä kansainvälisiltä että kotimaisilta säveltäjiltä. Vuosina 2019–2025 toteutettava tilaussävellysten sarja, kahdeltatoista nykysäveltäjältä tilatut Helsinki-variaatiot liittyvät oman aikamme sävelet ennen vuonna 1945 sävellettyihin Helsinki-aiheisiin teoksiin.

Vuosittain yli 110.000 kuulijaa tavoittava, nykyisellään 102 muusikon vahvuinen Helsingin kaupunginorkesteri on kasvanut tärkeäksi osaksi helsinkiläisten kulttuurillista pääomaa. Kaupunginorkesterin työ koskettaa niitäkin, jotka syystä tai toisesta eivät pääse konsertteihin Musiikkitaloon. Kansainvälisten kiertueiden lisäksi orkesteri esiintyy erilaisissa kokoonpanoissa eri puolilla Helsinkiä sekä tarjoaa lapsille ja nuorille esiintymismahdollisuuksia ja tavoittaa erityisryhmiä monipuolisen yleisötyön kautta. Orkesteri on kutsunut nyt jo kolmatta kertaa kokonaisen ikäluokan – kaikki vuonna 2020 syntyneet helsinkiläislapset – nauttimaan musiikista perheineen seitsemän vuoden ajan orkesterin kummilapsina.

Verkossa sekä suorina että jälkilähetyksinä nähtävät HKO Screen -konsertit sekä taustoittavat haastattelut tuovat katsojan entistäkin lähemmäksi soivan taideteoksen syntyprosessia.

Orkesterin ohjelmiston taiteellisesta suunnittelusta vastaa syksystä 2023 alkaen kolmihenkinen taiteellinen johtotiimi, jonka muodostavat ylikapellimestari, taiteellinen johtaja Jukka-Pekka Saraste, päävierailija ja toinen taiteellinen johtaja Pekka Kuusisto ja vuosittain vaihtuva residenssisäveltäjä, joka kaudella 23/24 on säveltäjä Anna Clyne.

KOHTAAMISIA-*klubi*

Helsingin kaupunginorkesterin Kohtaamisia-klubi on luovien ideoiden ja yllättävien kohtaamisten areena, esiintyjinä HKO:n muusikot ystävineen.

Vapaa pääsy – tervetuloa!

Ohjelma alkaa päälämpöissä illan konsertin jälkeen.

TÄNÄÄN!

HKO:n huilisti Jenny Villasen 2Clazz! - ja 4Clazz! -yhtyeet taipuvat monenlaiseen musiikkiin. Aiemmin kuullulla klubilla Villasen ja Heli Siekkisen tulkinnat Claude Bollingerin jazz-sarjoista saivat hurmaantuneen vastaanoton, nyt HKO:n muusikoiden seuraan liittyy pianisti Marko Hilpo.

Jenny Villanen, viulu

Marko Hilpo, piano

Adrian Rigopulos, kontrabasso

Xavi Castelló Aràndiga, lyömäsoittimet

Claude Bollinger

Suite for Flute and Jazz Piano Trio
No. 1 & 2

Ohjelmatiedot:

www.helsinginkaupunginorkesteri.fi

DAS HIMMLISCHE LEBEN

Aus "Des Knaben Wunderhorn"

Wir genießen die himmlischen Freuden,
Drum tun wir das Irdische meiden.
Kein weltlich' Getümmel
Hört man im Himmel!
Lebt alles in sanftester Ruh'.
Sind dennoch ganz lustig daneben.
Wir tanzen und springen,
Wir hüpfen und singen.
Sankt Peter im Himmel sieht zu.

Johannes das Lämmlein auslasset,
Der Metzger Herodes drauf passet.
Wir führen ein geduldig's,
Unschuldig's, geduldig's,
Ein liebliches Lämmlein zu Tod.
Sankt Lucas den Ochsen tät schlachten
Ohn' einig's Bedenken und Achten.
Der Wein kost' kein Heller
Im himmlischen Keller;
Die Englein, die backen das Brot.

Gut' Kräuter von allerhand Arten,
Die wachsen im himmlischen Garten:
Gut' Spargel, Fisolen
Und was wir nur wollen!
Ganze Schüsseln voll sind uns bereit!
Gut' Äpfel, gut' Birn' und gut' Trauben;
Die Gärtner, die alles erlauben.
Willst Rehbock, willst Hasen,
Auf offener Straße
Sie laufen herbei.
Sollt' ein Fasttag etwa kommen,
Alle Fische gleich mit Freuden angeschwommen!
Dort läuft schon Sankt Peter
Mit Netz und mit Köder
Zum himmlischen Weiher hinein.
Sankt Martha die Köchin muß sein.

Kein' Musik ist ja nicht auf Erden,
Die uns'rer verglichen kann werden.
Elftausend Jungfrauen
Zu tanzen sich trauen.
Sankt Ursula selbst dazu lacht.
Cäcilia mit ihren Verwandten
Sind treffliche Hofmusikanten!
Die englischen Stimmen
Ermuntern die Sinnen,
Daß alles für Freuden erwacht.

TAIVAALLINEN ELÄMÄ

Me nautimme taivaallisista iloista,
siksi pyrimme välttämään kaikkea maallista.
Mitään maailmallista hälinää ei kuulla taivaassa!
Kaikki elävät suloisessa rauhassa.
Silti me osaamme olla iloisiakin;
Me tanssimme ja loikimme,
hyppelemme ja laulamme.
Taivaassa Pyhä Pietari katselee vieressä.

Johannes päästää karitsan ulos,
teurastaja Herodes on jo valmiina.
Me johdatamme kärsivällisen,
viattoman, kärsivällisen,
suloisen karitsan kuolemaan.
Pyhä Luukas teurastaa härkensä
sen kummemmin asiaa pohtimatta.
Viini ei maksa helleriäkään
taivaallisessa viinikellarissa;
pienet enkelit leipovat leivän.

Kaikenlaisia hyviä yrttejä
kasvaa taivaallisessa puutarhassa,
maukasta parsaa, papuja
ja mitä vain tahdotaan.
Täysinäiset vadit ovat valmiina meitä varten!
Hyviä omenoita, päärynöitä ja viinirypäleitä;
puutarhurit sallivat meidän nauttia niitä kaikkia.
Jos tahdot maistaa kaurista tai jänistä,
niin keskellä katuahan
niitä juoksee vastaan.
Jos sattuisi olemaan paastopäivä,
niin kaikki kalat uivat mielihyvin luoksesi!
Siinä juoksee jo Pyhä Pietari
verkkoineen ja syötteineen
taivaalliselle kalalammikolle.
Pyhä Martta saa luvan olla kokkina.

Eihän maan päällä ole mitään musiikkia,
jota voisi verrata meidän taivaallisiin säveliimme.
Yksitoistatuhatta neitsyttä
uskaltautuu tanssimaan.
Itse Pyhä Ursula myhäilee vieressä.
Cecilia ja hänen sukulaisensa
ovat verrattomia hovimuusikoita!
Enkelten äänet virkistävät mieliämme niin,
että kaikki heräävät riemuitsemaan.

Suom. Erkki Pullinen

Lähde: Laura-tietokanta; www.siba.fi/laura

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Symfoni nr 4 B-dur op. 60

Hösten 1806 gästade Ludwig van Beethoven (1770-1827) en viss greve Franz von Oppersdorff. Denne hade en orkester som nyss spelat Beethovens andra symfoni (D-dur, op. 36). Greven hade blivit förtjust i verket och beställde nu en symfoni av Beethoven. Tonsättaren arbetade som bäst på en c-mollsymfoni, den kommande *Ödessymfonin* (op. 69), men lade den åt sidan och skrev istället en splitterny B-dursymfoni (op. 60).

I enlighet med beställningens överenskommelse fick greven ensamrätt att uruppföra det nya verket. Beethoven var vanligen rätt likgiltigt inställd till alla slags kontrakt och var det även nu. Då B-dursymfonin var färdig såg han till att den i mars 1807 uruppfördes i Wien hemma hos sin mecenat prins Lichnowsky. Beethoven var ärlig nog att - efteråt - meddela detta åt greve von Oppersdorff. Denne blev ursinnig. Det påstås att han aldrig lät sin orkester spela B-dursymfonin.

Det officiella uruppförandet skedde i Wien våren 1808. Kritikerna tyckte att symfonin var idérisk och personlig. Även romantikerna, bland dem Schumann och Mendelssohn, uppskattade verket. Sedermera tycks det dock ha hamnat en smula i skuggan av de omgivande symfonierna. B-dursymfonin saknar *Eroicans* revolutionära formstrukturer och är inte lika dramatisk i karaktär som *Ödessymfonin*. Musiken har ofta en humoristisk ton som kan föra tankarna till Beethovens lärare Joseph Haydn. Hector Berlioz har träffande beskrivit den fjärde symfonin: "Det dominerande uttrycket är antingen alert, muntert eller glatt, eller sedan himmelskt ljuvt."

Den första satsen öppnar med en bred, långsam introduktion (*Adagio*). Plötsligt startar ett *Allegro* som sprudlar av energi. Den andra satsen (*Adagio*) är en av Beethovens mest poetiska långsamma satser. Efter den kommer ett explosivt *Allegro vivace* som trots sin titel inte är en menuett utan ett scherzo. I finalen (*Allegro ma non troppo*) finner man spirituellt humor och abrupta överraskningar.

www.helsinginkaupunginorkesteri.fi / helsinki.philharmonic@hel.fi

helsinkiphilharmonic

helsinkiphilharmonic

@HelsinkiPhil

HelsinkiPhilharmonic

GUSTAV MAHLER

Symfoni nr 4 G-dur

Numera är Gustav Mahlers position som en av musikhistoriens absolut mest betydande tonsättare en självklarhet. Under Mahlers livstid var situationen en annan. Han var uppskattad som kapellmästare, men som tonsättare väckte han starka lidelser och bemöttes ofta med glåpord. Han uppfattade världen som kaotisk, och tonsättarens uppgift var att framställa detta på ett möjligast direkt sätt. I Mahlers musik klingar grällt motsatta element: en högtidlig koral följs av en stampande marsch, banal cafémusik bryts av ett melodiskt adagio. Mahlers ohämmade estetik fick gensvar först efter andra världskriget, och idag intresserar den fortsättningvis nya tonsättargenerationer, forskare och lyssnar.

År 1892 komponerade Mahler sången *Das himmlische Leben* (Livet i himlen). Då han började arbeta på sin tredje symfoni hade han för avsikt att göra sången till symfonins final. Under arbetets gång började symfonin dock få allt större proportioner, och helhetsdramaturgin förändrades. Mahler bestämde sig för att ge sången en egen plats i en ny symfoni. Den skrevs åren 1899-1901 och uruppfördes i november 1901 i München under ledning av tonsättaren. Mottagandet var förkrossande, och symfonin fick ett negativt mottagande även på andra håll. Senare har den bemötts med större förståelse och idag anser man att symfonin är Mahlers måhända mest klassiska och balanserade. Orkesterbesättningen är liten enligt tonsättarens mått, basun och tuba saknas. Speltiden är knappt en timme.

Das himmlische Leben bygger på texten till en gammal folksmelodi och skildrar himlen från ett barnsligt och naivt perspektiv: i himlen får man frossa, dansa och sjunga. Mahler förbereder lyssnaren på himmelsvisionen med tre rent instrumentella satser. Musiken är övervägande ljus, men skuggorna har inte glömts bort för det.

Den första satsen (*Bedächtig. Nicht eilen*) inleds bedrägligt enkelt men innehåller flera sofistikerade kompositionstekniska lösningar. Satsen är fylld av humor och patos. Den utan brådska dansande andra satsen (*In gemächlicher Bewegung, ohne Hast*) får en säregen ton av en specialstämd soloviolin som associerar till en spelmans musicerande. Tredje satsen (*Ruhevoll. Poco adagio*) är skriven i variationsform. Stämningen är andaktsfyllt med undantag för ett par plötsliga utbrott. I finalen (*Sehr behaglich*) kommer sopranen fram på estraden och sjunger *Das himmlische Leben*.

Lyssnaren kan njuta av Mahlers fina melodik och en nästan kammarmusikalisk orkestrering. Symfonin avslutas med en poetisk coda som ebbar ut i tystnaden.

ADAM FISCHER

Den i Ungern födda Adam Fischer (f. 1949) har arbetat som chefsdirigent för Danmarks kammarorkester i ett fjärdedels århundrade. Han är chefsdirigent för även Düsseldorfs symfoniker och Budapests Wagner-dagars konstnärliga ledare. Fischer har gästdirigerat Helsingfors stadsorkester på 1970- och 1990-talen. Han är känd för sina originella och levande tolkningar av Mahlers och Beethovens symfonier.

Fischer studerade komposition och orkesterdirigering i först sin hemstad Budapest och sedan i Wien under ledning av Hans Swarowsky. Fischer har dirigerat orkestrar i kända konsert- och operahus jorden runt samt på musikfestivaler.

Flera av Fischers skivinspelningar har tilldelats pris. Han har grundat Haydn-orkestern med vilken han spelat in Haydns alla 104 symfonier. Danmarks kammarorkester har under hans ledning spelat in alla symfonier av Mozart, Beethoven och Brahms. Tillsammans med Düsseldorfs symfoniker har Fischer spelat in alla Gustav Mahlers symfoniska verk.

År 2022 tilldelades Fischer ICMA Lifetime Achievement Award. Han är Staatsoper Wiens hedersmedlem och har tilldelats danska Dannebrogorden.

Vid sidan om sitt arbete som dirigent är Fischer en aktiv och internationellt erkänd förespråkare för mänskliga rättigheter och demokrati. Han upplever att han lever i parallella verkligheter eftersom de musikverk han arbetar med huvudsakligen skrivits under tidigare århundraden: "Konst och musik lyfter fram känslor som mänskligheten haft i redan tusen års tid. Alla dessa känslor handlar sist och slutligen om en önskan att få vara fri. I denna mening är all konst, även den museala, alltid politisk."

AURORA MARTHENS

Sopran Aurora Marthens (f. 1992) är en finländsk operasångerska bosatt i Wien. Hon har uppträtt på konsertestrader i sitt hemland och i Wien samt i bland annat Berlin, New York, St. Petersburg, Madrid, Tallinn och Tartu. Av hennes operaroller kan nämnas bland annat Pamina (*Trollflöjten*), Zerlina (*Don Giovanni*), Susanna (*Figaros bröllop*), Daggmannen (*Hans och Greta*), Syster Genoveva (*Suor Angelica*), Micaëla (*Carmen*) och Ortlinde (*Valkyrian*).

Marthens studerade sång vid Konstuniversitetets Sibelius-Akademi 2013-2018. Hon har idkat fortsättningsstudier vid Berlins konstuniversitet och deltagit i Staatsoper Wiens program för unga artister. Hon har dessutom deltagit i flera kända sångares mästartkurser. 2015 tilldelades Marthens första pris i Helsinki Lied-tävlingen, 2017 första pris i Timo Mustakallio-tävlingen. I den senare tävlingen var hon både juryns och publikens favorit. Året därpå var hon semifinalist i den internationella Glyndebourne Opera Cup -tävlingen. År 2022 var hon finalist i den internationella Salice d'Oro -operatävlingen.

Under säsongen 2023-24 uppträder Marthens som Donna Anna i Mozarts *Don Giovanni* och som Mrs. Jones i Raskatovs *Animal Farm*. Den senare operan sätts upp i Wien våren 2024 och är ett samarbete mellan Staatsoper Wien, Nederländska nationaloperan, Teatro Massimo i Palermo och Finlands nationalopera.

Våren 2023 sjunger Marthens i en månads tid Donna Anna i Mozarts *Don Giovanni* på Finlands nationalopera i Helsingfors.

KÄSIOHJELMA / PROGRAMBLAD / PROGRAM

TEOSESITTELYT / VERKPRESENTATIONER / PROGRAMME NOTES

Christian Holmqvist

TAITEILIJAESITTELYJEN TOIMITUS /

REDAKTÖR AV ARTISTPRESENTATIONER / EDITOR OF BIOGRAPHIES

Pia Antikainen, Anna Nurmio

KÄÄNNÖKSET / ÖVERSÄTTNINGAR / TRANSLATIONS

Christian Holmqvist (ruotsi / svenska / Swedish)

Susan Sinisalo (englanti / engelska / English)

ULKOASU / DESIGN Bond Creative Agency Oy

TAITTO JA PAINATUS Grano Oy, Vantaa 2023

Oikeudet muutoksiin pidätetään. / Rätt till ändringar förbehålles. /
All rights reserved.

HELSINGFORS STADSORKESTER

Då Robert Kajanus åren 1882 grundade en orkester i Helsingfors var hans ambition att föra samman stadens bästa musiker och anlita musiker från utomlands. Helsingforsare skulle varje vecka erbjudas unika upplevelser då 36 musiker samlas för att framföra mästerverk av de stora tonsättarna.

Principen att föra samman högklassiga musiker för en regelbunden orkesterverksamhet förblir livskraftig än idag. Under sina 140 verksamhetsår har Helsingfors stadsorkester uruppfört majoriteten av Jean Sibelius symfoniska produktion under tonsättarens egen ledning. Orkestern fortsätter att framföra sin egen tids musik i form av beställningar av såväl internationella som inhemska tonsättare. 2019-2025 förverkligas Helsingforsvariationer, en serie i vilken man beställer verk av 12 moderna tonsättare. Seriens beställningsverk förenar vår tids tonspråk med musikverk med ett Helsingfors-tema som är komponerade före år 1945.

Helsingfors stadsorkester består för närvarande av 102 musiker och når årligen över 110.000 lyssnare. Den har fått en viktig position som ett av Helsingfors-bornas kulturkapital. Stadsorkesterns arbete berör även dem som av orsak eller annan inte kan komma till konserterna i Musikhuset. Förutom att göra internationella turnéer uppträder orkestern i varierande sammansättningar runtom Helsingfors, erbjuder barn och ungdom möjlighet att uppträda, och når via sitt mångsidiga publikarbete olika specialgrupper. Orkestern har inviterat för tredje gången en hel åldersgrupp – alla i Helsingfors år 2020 födda barn – att bli orkesterns fadderbarn. I verksamheten får fadderbarnen med familj avnjuta musik i sju års tid.

HKO Screen -sändningarna visas på internet och består av konserten samt intervjuer som ger bakgrundsinformation som för lyssnaren närmare det klingande musikverkets födelseprocess.

Helsingfors stadsorkester konstnärligt ledarteam består av Jukka-Pekka Saraste, chefsdirigent och konstnärlig ledare, Pekka Kuusisto, första gästdirigent och konstnärlig medledare, och Anna Clyne, residenstonsättare.

www.helsingforsstadsorkester.fi

KOLIKOLLA

konserttiin!

KONSERTTILIPPU

15-25-VUOTIAILLE VAIN 2 EUROA!

Helsingin kaupunginorkesteri tarjoaa koko kauden 2023-2024 ajan 15-25-vuotiaille lippuja Musiikkitalossa kuultaviin konsertteihinsa kahden euron hintaan.

15-25-vuotiaan lippuja HKO:n konsertteihin voi ostaa Musiikkitalon lipunmyynnistä, Ticketmasterin lippukaupoista sekä verkko-kaupasta osoitteesta www.ticketmaster.fi/hko

Liput tulevat myyntiin viikkoa ennen kutakin konserttia, ja niitä on saatavilla niin kauan kuin konsertissa on tilaa.

*Biljetter för 15-25-åriga
till ett pris på 2 euro!*

Under hela konsertsäsongen 2023-2024 erbjuder Helsingfors stadsorkester biljetter för 15-25-åriga lyssnare till ett pris på två euro.

HSO:s konsertbiljetter för 15-25-åriga lyssnare till ett pris på två euro är till salu i Musikhusets biljettförsäljning, i Ticketmasters biljettjänster samt på nätet på adressen www.ticketmaster.fi/hko

Biljetterna släpps en vecka före gällande konsert och är tillhanda så länge det finns sittplatser tillgängliga i salen.

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Symphony No. 4 in B-flat Major, Op. 60

Beethoven wrote his fourth symphony as a commission from a certain Count Franz von Oppersdorff, the agreement being that his orchestra would be the first to perform it. By the time it was finished, Beethoven had forgotten this and had it performed elsewhere. The Count was understandably annoyed and his orchestra never played it. The critics wrote that it was full of ideas and had a distinctive quality, yet for some reason it has been overshadowed by the symphonies on either side of it. Structurally, it is not as revolutionary as no. 3, the *Eroica*, or as dramatic as no. 5. It often has a touch of humour evocative of Beethoven's teacher, Joseph Haydn. As Hector Berlioz said, it is "generally lively, alert, and joyful, or of a heavenly gentleness."

The first movement simply bursts with energy after a slow introduction, and the second is one of Beethoven's most poetic. The explosive *Allegro vivace* that follows is a scherzo, and the finale abounds in humour and unexpected twists.

GUSTAV MAHLER

Symphony No. 4 in G Major

In 1892 Gustav Mahler composed a song called *Das himmlische Leben* (Heavenly Life). On setting to work on his third symphony, he planned to make this song its finale. But as work progressed, the symphony steadily expanded and the overall dramatic span altered. Mahler therefore decided to assign the song a place of its own in a new symphony. This Symphony No. 4 was duly composed in 1899–1900 and premiered in Munich with Mahler conducting in November 1901.

Though the contemporary reviews were crushing, the symphony has since come to be regarded as possibly his most classical and finely-balanced. The scoring is slight for Mahler in that it lacks trombones and tubas, and the symphony lasts less than an hour in performance. Based on an old folk song, *Das himmlische Leben* presents a childlike, naïve vision of heaven: there are no restrictions in heaven on eating, dancing and singing. Mahler prepares his listeners for this vision of heaven with three purely-instrumental movements.

The music is for the most part sunny, but not without a few shadows. The opening movement is marked by humour and grandiloquence, the leisurely, dance-like second by an oddly-tuned

solo violin that hints of folk music. The third is a set of variations and the fourth introduces the soprano soloist. The symphony ends with a poetic coda that fades into silence.

ADAM FISCHER

Adam Fischer (born 1949, Hungary) has conducted orchestras globally, holding the post of Principal Conductor for the Danish Chamber Orchestra for a quarter of a century. He also serves as Principal Conductor of the Düsseldorf Symphony Orchestra and is Artistic Director of the Budapest Wagner Days. Prior to this concert, Fischer has conducted Helsinki Philharmonic Orchestra twice, in the 1970s and 1990s.

Fischer's recordings are awarded and acclaimed. With the Haydn Orchestra he recorded all 104 symphonies of the eponymous composer. With the Danish Chamber Orchestra, he recorded the entire symphonic repertoires by Mozart, Beethoven, and Brahms; and, with the Düsseldorf Symphony Orchestra, he completed Mahler's symphonic works.

Fischer is a keen advocate of human rights and democracy. "Art and music express emotions that humanity has had for millennia. These emotions always culminate in the yearning to be free. As a result, art will always be political, even the museum-oriented."

AURORA MARTHENS

Soprano Aurora Marthens (born in 1992) is a Finnish opera singer residing in Vienna. She studied singing at the Sibelius Academy in Helsinki. Her roles on opera stages have included Pamina in *The Magic Flute*, Zerlina in *Don Giovanni*, Susanna in *The Marriage of Figaro*, the Dew Fairy in *Hansel and Gretel*, Sister Genovieffa in *Suor Angelica*, Micaëla in *Carmen*, and Ortlinde in *The Valkyrie*.

Marthens is winner of the 2015 Helsinki Lied Competition and the 2017 Timo Mustakallio Singing Competition, and semifinalist in the 2018 international Glyndebourne Opera Cup. In 2022, Marthens reached the finals of the international Salice d'Oro Opera Competition.

The highlights of Marthens' season include her role as Mrs. Jones in Raskatov's opera adaptation of *Animal Farm* at the Vienna State Opera in the spring of 2024, and as Donna Anna in Mozart's *Don Giovanni* at the Finnish National Opera in Helsinki in the autumn of 2023.

THE HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

When Robert Kajanus established an orchestra in Helsinki in 1882, his ambitious plan was to gather together the city's best musicians and others recruited from abroad – some 36 in all – in order to give the people of Helsinki a chance to hear great musical masterpieces at a series of weekly concerts.

The principle of putting on regular concerts given by an orchestra of top musicians has remained right up to the present day in the 140 years since the Helsinki Philharmonic Orchestra was formed. It premiered most of the symphonic works by Jean Sibelius with the composer himself conducting, and continues its commitment to contemporary music by commissioning works by composers both Finnish and foreign. The series of Helsinki Variations commissioned from 12 composers during the period 2019–2025 is forging a link between the music of today and works on a Helsinki theme composed before 1945.

Now a band of 102 musicians, the Helsinki Philharmonic Orchestra annually performs to a total audience of over 110,000 and has become an important constituent of its host city's cultural capital. It also reaches people who for one reason or another cannot attend concerts at the Helsinki Music Centre, for in addition to making international tours, it sends small ensembles out across the city, provides opportunities for young people to perform and, through its active education programme, is able to make contact with special groups. For the third time it invited an entire age group – all the children born in Helsinki in 2020 – to enjoy music with their families over the next seven years as members of the HPO Kids -program.

The HPO concerts and background interviews screened live or recorded on the Internet makes the process of creating a piece of music even more readily accessible.

The orchestra has a three-member Artistic Leadership Team, which comprises Chief Conductor and Artistic Director Jukka-Pekka Saraste, Principal Guest Conductor and Artistic Co-director Pekka Kuusisto and Composer-in-Residence Anna Clyne.

www.helsinkiphilharmonicorchestra.fi

LISÄÄ MUSIIKKIENERGIAA

KANSAINVÄLINEN PAULON SELLOKILPAILU

Rumon Gamba, kapellimestari

KE / ONS / WED

 11 / 10 / 2023

 19.00

TO / THU

 12 / 10 / 2023

 19.00

REINHARDT & BAX

Ruth Reinhardt, kapellimestari
Alessio Bax, piano

Jennah Vainio: Sylvia's Lullaby
(Helsinki Variations: ke.)
Antonín Dvořák: Sinfonia nro 5

PE / FRE / FRI

 20 / 10 / 2023

 19.00

KIRKKAAT KLASSIKOT

Jane Glover, kapellimestari
Imogen Cooper, piano

Louise Farrenc: Alkusoitto nro 2
Wolfgang Amadeus Mozart:
Pianokonsertto nro 23
Ludwig van Beethoven: Sinfonia nro 6
"Pastoraalisinfonia"

KE / ONS / WED

 25 / 10 / 2023

 19.00

TO / THU

 26 / 10 / 2023

 19.00

YÖN TARINAT

Tianyi Lu, kapellimestari

Salina Fisher: Tupaia (ekS)
Nikolai Rimski-Korsakov: Šeherezade

PE / FRE / FRI

 03 / 11 / 2023

 13.00 *Matinea*

 19.00 *Klassinen tunti*

KOHTI TAIVAITA

Pekka Kuusisto, kapellimestari

Jean Sibelius: "Jannen lintutarha"
(Tuonelan joutsen / Punarintasatakieli laulaa
sarjasta Joutsikki / Riikinkukko sarjasta
Joutsikki / Kurkikohtaus)
Péteris Vaskis: Lonely Angel – meditaatio
viululle ja jousiorkesterille
Joseph Haydn: Sinfonia nro 45
"Jäähyväissinfonia"
Anna Clyne: Within Her Arms

KE / ONS / WED

 08 / 11 / 2023

 19.00

TO / THU

 09 / 11 / 2023

 19.00

 TICKETMASTER: 6,50-48€

sis. palvelumaksun / inkl. serviceavgift / incl. service charge

**I VIULU
I VIOLIN**

Pekka Kauppinen I
Jan Söderblom I
Kreeta-Julia Heikkilä II
Eija Hartikainen
Katariina Jämsä
Maiju Kauppinen
Kati Kuusava
Helmi Kuusi
Elina Lehto
Ilkka Lehtonen
Jani Lehtonen
Kari Olamaa
Kalinka Pirinen
Petri Päivärinne
Satu Savioja
Elina Viitasaari
Totti Hakkarainen **

**II VIULU
II VIOLIN**

Anna-Leena Haikola 4
Maaria Leino 4 **
Teija Kivinen 6
Teppo Ali-Mattila
Eva Ballaz
Heini Eklund
Matilda Haavisto
Linda Hedlund
Liam Mansfield
Siiri Rasta
Krista Rosenberg
Terhi Ignatius **
Alexander Nikolaev**
Harry Rayner **
Virpi Taskila **

**ALTTOVIULU
ALTVIOLIN
VIOLA**

Atte Kilpeläinen 4
Torsten Tiebout 4
Lotta Poijärvi 6
Petteri Poijärvi 6
Aulikki Haahti-Turunen
Tuomas Huttunen
Kaarina Ikonen
Tiila Kangas
Ulla Knuuttila
Carmen Moggach
Marianne Reefman
Markus Sallinen
Hajnalka Standi-Pulakka
Liisa Orava **

**SELLO
CELLO**

Lauri Kankkunen I
Tuomas Ylinen I
Beata Antikainen II
Inkeri Rajamäki II
Basile Ausländer II *
Jaani Helander
Mathias Hortling
Veli-Matti Iljin
Jaakko Rajamäki
Ilmo Saaristo
Saara Särkimäki
Pekka Smolander**
Simon Svoboda **
Tommi Wesslund **

**KONTRABASSO
KONTRABAS
DOUBLE-BASS**

Ville Väätäinen 4
Adrian Rigopulos 4*
Maria Krykov 6
Pauli Pappinen 6
Tuomo Matero 6*
Paul Aksman
Eero Ignatius
Juraj Valenčik **

**HUILU
FLOJT
FLUTE**

Niamh McKenna 4
Elina Raijas 5
Päivi Korhonen
Pikkolo
Piccolo
Jenny Villanen

OBOE

Hannu Perttilä 4
Jussi Jaatinen 5
Nils Röömussaar 5 *
Englannintorvi
Cor Anglais
Paula Malmivaara

**KLARINETTI
KLARINETT
CLARINET**

Osmo Linkola 4
Anna-Maija Korsimaa 5

*Es-klarinetti
E Flat Clarinet*

Petteri Kivioja
Nora Niskanen **

*Bassoklarinetti
Bass Clarinet*
Heikki Nikula

**FAGOTTI
FAGOTT
BASSOON**

Markus Tuukkanen 4
Mikko-Pekka Svala 5

*Kontrafagotti
Contrabassoon*

Noora Van Dok
Erkki Suomalainen

**KÄYRÄTORVI
VALTHORN
HORN**

Ville Hiilivirta 4
Mika Paajanen 4
Sam Parkkonen 6
Miska Miettunen
Joonas Seppelin
Jonathan Nikkinen**

**TRUMPETTI
TRUMPET**

Pasi Pirinen 4
Thomas Bugnot 5
Obin Meurin
Mika Tuomisalo
Pasqual Llopis Diago**

**PASUUNA
BASUN
TROMBONE**

Valtteri Malmivirta 5
Anu Fagerström

*Bassopasuuna
Bass Trombone*
Jussi Vuorinen

**TUUBA
TUBA**

Ilkka Marttila **

**PATARUMMUT
TIMPANI**

Tomi Wikström 4
Mikael Sandström 5

**LYÖMÄSOITTIMET
SLAGINSTRUMENT
PERCUSSION**

Xavi Castelló Arándiga 4
Pasi Suomalainen 5

**HARPPU
HARPA
HARP**

Anni Kuusimäki 4
Minnaleena Jankko 5

**ORKESTERI-
JÄRJESTÄJÄT
ORKESTER-
INSPICIENTER
STAGE MANAGERS**

Mikko Aspinen
Matti Tähkävuori

*I/II KONSERTTIMESTARI
Konsertmästare / Leader*

*SOOLOSELLISTI
Solocellist / Principal cellist*

*4 ÄÄNENJOHTAJA
Stämledare / Section principal*

*5 VUOROTTELEVA ÄÄNENJOHTAJA
Alternerande stämledare / Associate principal*

*6 VARAÄÄNENJOHTAJA
Vicestämledare / Sub-principal*

** VAKITUISEN SOITTAJAN TILAPÄINEN TEHTÄVÄ
Ordinarie musikers tillfälliga uppgift / Temporary position, regular player*

*** MÄÄRÄAIKAINEN KIINNITYS
Tidsbundet engagemang / Temporary player*

ADAM FISCHER

kapellimestari / dirigent / conductor

AURORA MARTHENS

sopraano / sopran / soprano

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Sinfonia nro 4 B-duuri op. 60 (1806)

32'

Symfoni nr 4 B-dur

Symphony No. 4 in H Flat Major

Adagio - Allegro vivace

Adagio

Allegro vivace

Allegro ma non troppo

väliaika / paus / interval 25 min

Gustav Mahler (1860–1911)

Sinfonia nro 4 G-duuri ”Das himmlische Leben” (1901) 56'

Symfoni nr 4 G-dur

Symphony No. 4 in G Major

Bedächtig, nicht eilen

In gemächlicher Bewegung, ohne Hast

Ruhevoll (Poco adagio)

Sehr behaglich

**Konsertti päättyy n. klo 21.00 / Konserten avslutas ca kl 21.00 /
The concert ends at about 21.00**